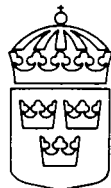

Regeringens proposition

1994/95:4

Prop.
1994/95:4

Miljöklasser för bensin m.m.

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 augusti 1994

Birgit Friggebo

Görel Thurdin
(Miljö- och naturresursdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en indelning av blyfri bensin i miljöklasser från och med den 1 december 1994.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	3
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Bakgrund	5
5	Miljöklasser	6
6	Författningskommentarer	7
Bilaga 1	Sammanfattning av Naturvårdsverkets rapport Bättre miljöegenskaper hos bensin	9
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna till Naturvårdsverkets rapport Bättre miljö- egenskaper hos bensin	10
	Protokoll vid regeringssammanträde	12

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:4

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1985:426) om kemiska produkter.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:426) om kemiska produkter.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1985:426) om kemiska produkter skall föras in en ny paragraf, 6 a §, och en bilaga av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Bensin som är avsedd för motor-drift och som innehåller högst 0,013 gram bly per liter vid 15° C skall av tillverkare och importörer delas in i och tillhandahållas i de miljöklasser som anges i bilaga till denna lag.

För motorbensin gäller dessutom särskilda föreskrifter som meddelas av regeringen.

Krav	Miljöklass 2		Miljöklass 3
	kategori 2a avsedd för fordon med katalytisk avgasrening	kategori 2b avsedd för fordon utan katalytisk avgasrening	
Svavelhalt, högst massprocent	0,01	0,03	-
Ångtryck vid 37,8°C, högst kilopascal	70 ¹ /95 ²	70 ¹ /95 ²	-
Ångtryck vid 37,8°C, lägst kilopascal	45 ¹ /65 ²	45 ¹ /65 ²	-
Förångat vid 100°C, lägst volymprocent	47 ¹ /50 ²	47 ¹ /50 ²	-
Slutkokpunkt, högst °C	205	200	-
Bensenhalt vid 15°C, högst volymprocent	3	3	5
Aromatindex ³ , högst	5,5	6	-
Syrehalt, högst massprocent	2	2	-
Blyhalt vid 15°C, högst milligram per liter	5	5	13
Fosforhalt, högst milligram per liter	Inte mätbar	2	-
Tillsatsämnen	*4		

Bensin i miljöklass 2 skall uppfylla skäligen funktionskrav vad avser renhet för insugnings- respektive insprutningsventiler.

¹ Avser tiden fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 30 augusti i X-, Y-, Z-, AC- och BD-län samt tiden fr.o.m. den 15 april t.o.m. den 30 september i övriga län.

² Avser övrig tid än den som anges under ¹.

³ Med aromatindex avses halten aromatiska kolväten dividerat med 13 med tillägg av bensenhalten varvid halterna uttrycks i volymprocent.

⁴ Får ej innehålla askbildande ämnen.

Regeringen gav den 9 juni 1992 Statens naturvårdsverk i uppdrag att föreslå utformningen av ett system för miljöklassning av bensin. Naturvårdsverket skulle även föreslå hur ett sådant system kan kombineras med ekonomiska styrmedel. Speciellt skulle avvecklingen av blyad bensin studeras.

I februari 1993 redovisade Naturvårdsverket rapporten Bättre miljöegenskaper hos bensin till regeringen. Naturvårdsverket föreslår i rapporten att blyfri bensin skall delas in i tre olika miljöklasser där de miljömässigt fördelaktigaste klasserna får skatterabatt. En sammanfattning av rapporten finns som *bilaga 1*.

Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns som *bilaga 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i Miljö- och naturresursdepartementet, dnr M93/517/5.

Förslag om en skattedifferentiering kopplad till miljöklassningen har beretts av Finansdepartementet. Beslut om proposition 1994/95:11 Differentierad skatt på blyfri bensin har fattats av regeringen den 9 augusti 1994.

Lagrådet

Lagförslaget är av sådan beskaffenhet att *Lagrådets* hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från *Lagrådet* har därför inte inhämtats.

4 Bakgrund

Vägrafiken bidrar i betydande omfattning till de totala utsläppen av luftföroreningar. I tätorterna kan bidraget generellt vara så stort som upp till 80 % av utsläppen. För kväveoxider är andelen 70-80 %. Vägrafiken står också för påtagliga utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC), stabila organiska ämnen (POC), koldioxid och cancerframkallande ämnen samt i viss mån även svavel. Vägrafikens utsläpp bidrar till försurning och korrosion samt påverkar människors hälsa.

Genom miljöklassningen av oljor, avgaskrav för fordon samt miljöklassningen av lätta fordon har vägrafikens utsläpp till luft kunnat minskas. Skall de av riksdagen antagna miljömålen kunna nås krävs dock ytterligare åtgärder inom i stort sett alla områden, så även inom vägrafiken. Ytterligare åtgärder är också nödvändiga om vi skall kunna leva upp till de internationella åtaganden som Sverige anslutit sig till.

Naturvårdsverket har den 6 april 1994 slutit en överenskommelse med Svenska Petroleum Institutet om en allmän introduktion i Sverige av motorbensin med bättre miljöegenskaper. Enligt överenskommelsen skall bl.a. bensin i miljöklass 2 senast den 1 juli 1995 ersätta annan i dag tillgänglig motorbensin i hela landet. Överenskommelsen förutsätter att en differentiering av bensinskatten efter miljöklasser genomförs snarast, dock senast den 1 januari 1995.

5 Miljöklasser

Regeringens förslag: Blyfri bensin delas in i miljöklasser från och med den 1 december 1994.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till Naturvårdsverkets förslag. Några remissinstanser vill att strängare krav skall gälla för de parametrar som anges i förslaget samt önskar att även ytterligare parametrar införs.

Skälen för regeringens förslag: Vägtrafiken bidrar i betydande omfattning till de totala utsläppen av luftföroreningar. De aktuella föroreningarna medför förurning, korrosion och påverkan på människors hälsa.

Det finns 3,6 miljoner bilar i Sverige, varav 33 % eller 1,3 miljoner är försedda med katalysator. Den totala bensinförsäljningen är årligen ca 5,9 miljarder liter. Omfattningen av den totala bensinförbrukningen gör att varje förändring som sänker utsläppen genom lägre bensinförbrukning och förbättrad bensinkvalitet sammantaget ger betydande utsläppsminskningar. Den medför förbättring av hälsa och miljö samt minskade skador på byggnader, elektronik, oersättliga kulturvärden m.m.

Förbrukningen av blyad bensin har minskat kraftigt genom en ökad andel katalysatorbilar och genom skatteskillnaden mellan blyad och blyfri bensin. Även den blyfria bensinen ger dock upphov till utsläpp som är farliga för hälsa och miljö. Det är därför angeläget att vidta ytterligare åtgärder för att minska bensinens innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen.

En miljöklassning med därtill hörande differentiering av skatten på blyfri bensin kan få stor betydelse för att minska trafikens negativa påverkan på hälsa och miljö. Den indelning som Naturvårdsverket föreslår synes i huvudsak vara väl avvägd. Det finns dock inte behov av att nu, som verket föreslår, införa en miljöklass 4, som skulle vara sämre än dagens standardbensin. För närvarande marknadsförs inte sådan bensin i Sverige i några större mängder.

Regeringen anser att blyfri bensin bör delas in i klass 2 och 3 från och med den 1 december 1994. Miljöklass 2 bör utformas enligt Naturvårdsverkets förslag. Till miljöklass 3 förs övrig blyfri bensin. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen på bensinmarknaden och vid behov vidta åtgärder för att förhindra att en sämre bensin än dagens vinner inträde på marknaden.

Naturvårdsverket föreslår en differentiering av bensinskatten med 6-8 öre per liter mellan miljöklass 2 och 3. Förslaget tar sin utgångspunkt i

skillnaden i produktionskostnad mellan dessa kvaliteter. Denna fråga behandlas vidare i propositionen 1994/95:11. Prop. 1994/95:4

Regeringen delar Naturvårdsverkets bedömning om behovet av att ytterligare förbättra kvaliteten på motorbensin. Regeringen avvaktar det av Naturvårdsverket aviserade underlaget i denna fråga för fortsatt beredning inom regeringskansliet.

Avveckling av blyad bensin

Naturvårdsverket har i sin rapport även föreslagit en avveckling av användningen av blyad bensin. Tillverkning, import och yrkesmässig hantering av blyad bensin är redan i dag förbjuden i förordningen (1985:838) om motorbensin. Genom övergångsbestämmelser i förordningen har det dock varit möjligt att under vissa förutsättningar fortsätta med tillverkning, import och yrkesmässig hantering.

Regeringen har tidigare redovisat åtgärder för att minska blyanvändningen (prop. 1993/94:163). I syfte att få till stånd en total övergång till blyfri bensin kommer regeringen under år 1994, efter genomfört anmälningsförfarande enligt reglerna om tekniska handelshinder, att besluta om en ändring i förordningen om motorbensin. Tanken är att de nu gällande övergångsbestämmelserna då skulle slopas och ersättas av undantagsregler för i förordningen särskilt angivna fall. Regeringen bedömer att den kvarvarande försäljningen av blyad bensin därmed kommer att upphöra.

6 Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i lagen (1985:426) om kemiska produkter

6 a §

Bestämmelsen i första stycket innebär att bensin som drivmedel delas in i olika miljöklasser. Indelningen skall göras av den som importerar och tillverkar bensin. Denne skall även svara för att bensinen tillhandahålls indelad i de olika miljöklasserna. Bestämmelserna i lagen (1985:426) om kemiska produkter (LKP) och förordningen (1985:835) om kemiska produkter om tillsyn gäller även miljöklassindelningen. Tillsynsmyndigheterna skall således kontrollera att tillverkare och importörer fullgör sina skyldigheter enligt denna bestämmelse. Samråd bör därvid ske med beskattningsmyndigheten. En tillsynsmyndighet kan bl.a. ta prov på en bensinsort för att undersöka om den uppfyller de krav som ställs för den aktuella miljöklassen. Tillsynsmyndigheternas gängse befogenheter att meddela förelägganden och förbud enligt lagen och förordningen gäller även för tillsynen över miljöklasserna. Den nya

bestämmelsen är däremot inte straffsanktionerad eftersom påföljden för den som inte kan tillhandahålla bättre bensin är högre skatt. Prop. 1994/95:4

Miljöklassindelningen grundar sig på den mängd skadliga utsläpp av avgaser som förbränning av bensinen normalt medför vid fordonstrafik. Mängden sådana utsläpp påverkas av bensinens innehåll av vissa kemiska ämnen, bl.a. svavel, bensen, aromater, syre, bly och fosfor. Även bensinens ångtryck och slutkokpunkt påverkar utsläppens storlek. I bilagan till LKP anges miljöklassindelningens närmare utformning. Indelningen omfattar för närvarande två miljöklasser, 2 och 3. Avsikten är att ytterligare en klass, miljöklass 1, skall införas senare. För närvarande omfattar miljöklass 2 den från miljösynpunkt bästa bensinen. Klassen är delad i två kategorier, 2 a och 2 b, beroende på om bensinen är avsedd för bilar med katalytisk avgasrening eller bilar utan sådan avgasrening.

Av bilagan framgår under vilka förutsättningar en bensinsort kan hänföras till miljöklass 2. Bland annat anges att bensinen i miljöklass 2 skall uppfylla skäligen funktionskrav vad avser renhet för insugnings- och insprutningsventiler. Exempel på skäligen krav är de krav som ställs i de generella testmetoder för funktionsprov som idag tillämpas av Coordinating European Council (min. merit 9 enligt Mercedes M102: CEC F-05-T-92 respektive max 4 % enligt Peugeot 205 GTI: GFC TAE I 87). Coordinating European Council är ett branschgemensamt organ för bil- och oljeindustrin i Europa. Tillsatsämnen som tillförs bensin i miljöklass 2 avsedd för fordon med katalytisk avgasrening får inte innehålla askbildande ämnen. I övrigt uppställs i bilagan inte några specifika krav på tillsatsämnen, men självfallet gäller bestämmelserna i LKP även för dessa ämnen.

Uppdelningen av bensin i miljöklasser gäller endast blyfri bensin, dvs. sådan bensin som innehåller högst 0,013 gram bly per liter bensin. Den blyade bensinen ingår inte i miljöklassindelningen. Föreskrifter om förbud mot blyad bensin finns i förordningen (1985:838) om motorbensin.

I andra stycket ges en upplysning om att det finns andra tillämpningsföreskrifter om motorbensin som har meddelats med stöd av LKP. Dessa finns i förordningen om motorbensin.

Naturvårdsverkets förslag till miljöklasser innebär att utsläppen regleras genom att bensinens innehåll av vissa ämnen, ångtryck samt kokpunkt specificeras. Miljöklasserna bör enligt förslaget utformas så att en god körbarhet hos bilen säkerställs och så att katalysatorn fungerar på bästa sätt genom en minskning av s.k. katalysatorgifter och minskad risk för termiska skador på katalysatorn. Förslaget innebär att blyfri bensin som drivmedel delas in i tre miljöklasser, 2, 3 och 4, och att bensin i en bättre miljöklass gynnas genom lägre bensinskatt. Miljöklass 2 är den ur miljösynpunkt bästa bensinen och åsätts därmed lägst bensinskatt. Bensin i miljöklass 2 innebär ett bränsle där kraven skärpts mot vad som finns på marknaden i dag. Miljöklass 3 motsvarar den bränslekvälitet som är vanligast förekommande på marknaden i dag. Miljöklass 4 utgörs av en kommande europastandard. Enligt förslaget planerar Naturvårdsverket att återkomma med förslag om en miljöklass 1, som innebär en ytterligare skärpning, efter det att man under år 1994 kunnat ta del av vunna erfarenheter i USA.

Miljöklasserna är inbördes uppdelade på två olika bensinsorter, en för bilar med katalysator och en för bilar utan katalysator med additiv som behövs för vissa äldre bilar. Den tekniska lösningen för en universell bensin som alla bilar kan gå på finns inte idag.

Naturvårdsverket föreslår att innehållet av svavel, bensen, aromater, syre, bly och fosfor skall regleras samt att flyktigheten anpassas bättre till klimatet. Minskning av svavelhalten ger ökad effektivitet hos katalysatorn och därmed mindre utsläpp i övrigt samt minskade utsläpp av svavelföreningar. Låga bensen- och aromathalter ger minskade utsläpp av dessa ämnen inklusive polycykliska organiska föreningar. Det innebär låga utsläpp av toxiska och cancerframkallande ämnen. Reglering av syrehalten innebär att inblandningen av oxygenater, t.ex. etanol, metanol eller MTBE respektive ETBE, regleras så att balans uppnås mellan minskning av kolväte- och koloxidutsläppen utan att kväveoxidutsläppen ökar och att körbarhetsproblem uppstår. Bly och fosfor är katalysatorgifter som nedsätter katalysatorns funktion och därmed ökar utsläppen. Blyet är också hälsovådligt för människor och djur. Genom att reglera ångtrycket regleras bensinens flyktighet och därmed utsläppen genom avdunstning under främst sommartid. Lägre slutkokpunkt minskar beläggningarna i motorn och risken för misstämning som kan ge skador på katalysatorn, som leder till ökade utsläpp.

**Förteckning över remissinstanserna till Naturvårdsverkets rapport Prop. 1994/95:4
Bättre miljöegenskaper hos bensin**

Kommerskollegium
Statens järnvägar
Banverket
Vägverket
Transportforskningsberedningen
Sjöfartsverket
Luftfartsverket
Statens väg- och trafiksäkerhetsinstitut
Generaltullstyrelsen
Riksrevisionsverket
Riksskatteverket
Boverket
Arbetskyddsstyrelsen
Kemikalieinspektionen
Kammarrätten, Stockholm
Kammarrätten, Jönköping
Universitetet i Stockholm, Nationalekonomiska institutionen
Tekniska högskolan i Stockholm, institutionen för trafikplanering
Chalmers tekniska högskola, Göteborg
Handelshögskolan i Stockholm
Stockholms kommun
Malmö kommun
Göteborgs kommun
Svenska Kommunförbundet
Svenska vägföreningen
Svenska Hamnförbundet
Sveriges industriförbund
Svenska Petroleum Institutet
Sveriges Redareförening
AB Svensk Bilprovning
Alternativ stad
Bilindustriföreningen
Bilriksdagen
Fältbiologerna
Försvarets motorklubb
Kungl. Automobilklubben (KAK)
Lantbrukarnas riksförbund
Landsorganisationen i Sverige
Miljöcentrum, Uppsala
Miljöförbundet
Motorbranschens Riksförbund
Motorförarnas helnykterhetsförbund
Motormännens riksförbund
Naturskyddsföreningen
OK-bilisterna
Svenska Busstrafikförbundet

Svenska Gasföreningen
Svenska Lokaltrafikföreningen
Svenska Taxiförbundet
Svenska Åkeriförbundet
Sveriges Akademikers centralorganisation
Sveriges Motorcyklisters centralorganisation
Tjänstemännens centralorganisation
Trafiktekniska föreningen
Transportforskningskommissionen
Transporttekniska föreningen
Utredningen om teknisk översyn av energibeskattningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 augusti 1994

Närvarande: statsråden Friggebo, ordförande, Laurén, Hörnlund,
Thurdin, Wibble, Björck, Könberg

Föredragande: statsrådet Thurdin

Regeringen beslutar proposition 1994/95:4 Miljöklasser för bensin m.m.